Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2025)0287

2024. aasta eelarve – hinnang soolõime metoodika rakendamise kohta ELi eelarves

Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon 2024. aasta eelarve kohta – hinnang soolõime metoodika rakendamisele ELi eelarves (2025/2033(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artikleid 2 ja 3,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikleid 8, 10 ja 19,

– võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikleid 21 ja 23,

– võttes arvesse nõukogu 29. veebruari 2024. aasta määrust (EL, Euratom) 2024/765, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027[1],

– võttes arvesse nõukogu 15. detsembri 2022. aasta määrust (EL, Euratom) 2022/2496, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027[2],

– võttes arvesse nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrust (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027[3],

---

1 ELT L, 2024/765, 29.2.2024, ELI: https://data.europa.eu/eli/reg/2024/765/oj.
2 ELT L 325, 20.12.2022, lk 11, ELI: https://data.europa.eu/eli/reg/2022/2496/oj.
3 ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 11, ELI: https://data.europa.eu/eli/reg/2020/2093/oj.

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi 3. oktoobri 2023. aasta resolutsiooni ettepaneku kohta, mis käsitleb mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 muutmist[4],

– võttes arvesse eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava käsitlevat Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelist kokkulepet[5] ja eelkõige selle punkti 16 alapunkti f,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrust (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid[6], eriti selle artiklit 33,

– võttes arvesse komisjoni 16. juuli 2025. aasta ettepanekut võtta vastu nõukogu määrus, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2028–2034 (COM(2025)0571),

– võttes arvesse komisjoni 16. juuli 2025. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse eelarvekulude jälgimise ja eelarve tulemuslikkuse raamistik ning muud liidu programmide ja tegevuste horisontaalsed normid (COM(2025)0545) ning sellele lisatud 16. juuli 2025. aasta mõjuhinnangut (SWD(2025)0590),

– võttes arvesse komisjoni talituste 3. novembri 2021. aasta töödokumenti parema õigusloome suuniste kohta (SWD(2021)0305),

– võttes arvesse komisjoni 5. märtsi 2020. aasta teatist „Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COM(2020)0152),

– võttes arvesse komisjoni 2025. aasta aruannet soolise võrdõiguslikkuse kohta ELis,

– võttes arvesse komisjoni 7. märtsi 2025. aasta teatist „Naiste õiguste tegevuskava“ (COM(2025)0097),

– võttes arvesse oma 21. jaanuari 2021. aasta resolutsiooni ELi soolise võrdõiguslikkuse strateegia kohta[7],

---

4 ELT C, C/2024/1195, 23.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1195/oj.

5 ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 28, ELI: https://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj.

6 ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: https://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.

7 ELT C 456, 10.11.2021, lk 208.

– võttes arvesse oma 10. märtsi 2022. aasta resolutsiooni, mis käsitleb 2020. aasta aruannet soolõime kohta Euroopa Parlamendis[8],

– võttes arvesse oma 2. aprilli 2025. aasta resolutsiooni 2026. aasta eelarve koostamise üldsuuniste kohta, III jagu – Komisjon[9],

– võttes arvesse oma 7. mai 2025. aasta resolutsiooni liidu uuendatud pikaajalise eelarve kohta muutuvas maailmas[10],

– võttes arvesse komisjoni 4. juuni 2025. aasta eelarvestust 2026. aasta kohta (SEC(2025)0250),

– võttes arvesse programmide tegevuskulude tulemusaruandeid, mis on esitatud Euroopa Liidu 2026. aasta üldeelarve projektile lisatud 2025. aasta juuni töödokumendi I osas (COM(2025)0300),

– võttes arvesse komisjoni koostatud ELi eelarve iga-aastast haldus- ja tulemusaruannet – 2021. eelarveaasta (COM(2022)0401),

– võttes arvesse komisjoni koostatud ELi eelarve iga-aastast haldus- ja tulemusaruannet – 2022. eelarveaasta (COM(2023)0401),

– võttes arvesse komisjoni koostatud ELi eelarve iga-aastast haldus- ja tulemusaruannet – 2023. eelarveaasta (COM(2024)0401),

– võttes arvesse komisjoni koostatud ELi eelarve iga-aastast haldus- ja tulemusaruannet – 2024. eelarveaasta (COM(2025)0824),

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 26. mai 2021. aasta eriaruannet 10/2021 „Soolõime ELi eelarves: aeg on minna üle sõnadelt tegudele“,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi uuringuteenistuse 2025. aasta veebruari ülevaadet „Gender-responsive budgeting: State of play and opportunities for the European Parliament’s 10th term“ (Sooteadlik eelarvestamine – hetkeseis ja võimalused Euroopa Parlamendi 10. ametiajal),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi eelarvekomisjoni ja eelarvekontrollikomisjoni tellitud uuringut „European Union gender budgeting – state of play 2024“ (Euroopa Liidu sooteadlik eelarvestamine – ülevaade olukorrast 2024. aastal),

– võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni taotletud 25. juuni 2025. aasta seminari „Implementation of the gender mainstreaming

---

8 ELT C 347, 9.9.2022, lk 139.
9 ELT C, C/2025/4382, 9.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4382/oj.
10 Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2025)0090.

methodology in the EU budget“ (Soolõime metoodika rakendamine ELi eelarves),

– võttes arvesse kirjalikke vastuseid, mille toonane eelarve, pettusevastase võitluse ja avaliku halduse volinikukandidaat andis 2024. aasta kuulamiste ajal,

– võttes arvesse Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi (1995),

– võttes arvesse Euroopa Nõukogu soolise võrdõiguslikkuse eelarvestamise spetsialistide rühma lõpparuannet (2005),

– võttes arvesse Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi (EIGE) tegevust ja väljaandeid,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni raportit (A10-0212/2025),

A. arvestades, et sooline võrdõiguslikkus on liidu esmases õiguses sätestatud ELi eesmärk ja põhimõte, mis peaks olema kõigi liidu poliitikavaldkondade keskmes;

B. arvestades, et soolõime on üldiselt tunnustatud strateegia soolise perspektiivi lõimimise tagamiseks kõigi poliitikavaldkondade, programmide ja meetmete kavandamisel, rakendamisel ja hindamisel, et edendada soolist võrdõiguslikkust ja võidelda diskrimineerimise vastu;

C. arvestades, et Euroopa Nõukogu definitsiooni kohaselt tähendab sooteadlik eelarvestamine eelarvete hindamist soolise mõõtme seisukohast, soolise mõõtme arvessevõtmist eelarveprotsessi kõigil tasanditel ning tulude ja kulude ümberkorraldamist soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks;

D. arvestades, et EIGE kirjeldab sooteadlikku eelarvestamist kui vahendit, mis võimaldab poliitikakujundajatel edendada vastutust ja läbipaistvust, suurendada kõigi sugude tasakaalustatud osalemist eelarveprotsessis ja edendada soolist võrdõiguslikkust;

E. arvestades, et Euroopa Kontrollikoda on juhtinud tähelepanu sellele, et liidu 2014.–2020. aasta mitmeaastases finantsraamistikus ei võetud soolist võrdõiguslikkust piisavalt arvesse;

F. arvestades, et soolise võrdõiguslikkuse lõimimine horisontaalse prioriteedina liidu eelarvesse on pikka aega olnud oluline teema nii eelarvekontrollikomisjonis kui ka Euroopa Parlamendis ning seda peetakse põhikriteeriumiks, mille alusel hinnata liidu eelarve täitmist ja usaldusväärset finantsjuhtimist, tulemuslikkust ja proportsionaalsust;

G. arvestades, et soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist ELi eelarves tugevdatakse 2021.–2027. aasta mitmeaastasele finantsraamistikule lisatud institutsioonidevahelise kokkuleppega, sealhulgas nõudega tugevdada soolise mõju hindamist parema õigusloome raamistiku kohastes mõjuhinnangutes ja hindamistes ning töötada alates 2023. aastast välja katsemetoodika soolise võrdõiguslikkuse edendamisega seotud kulude mõõtmiseks programmi tasandil;

H. arvestades, et soolise võrdõiguslikkuse poole püüdlemine nõuab intersektsionaalset lähenemisviisi sooteadlikule eelarvestamisele, kus võetakse arvesse rassistatud rühmadesse kuuluvate naiste, puuetega inimeste, LGBTIQ+ kogukonna liikmete ja rändajate mitmekordset diskrimineerimist, tagamaks, et ELi kulutused edendavad võrdõiguslikkust kõigis mõõtmetes;

I. arvestades, et perekond on ühiskonna põhiüksus ning tal on oluline roll üksikisikute, kogukondade ja rahvaste heaolu, stabiilsuse ja arengu edendamisel; arvestades, et seetõttu on oluline, et ELi horisontaalsed poliitikad seda aktiivselt edendaks ja toetaks;

J. arvestades, et sooteadlik eelarvestamine on soolise võrdõiguslikkuse saavutamise eeltingimus ning sooline võrdõiguslikkus ise on aruka, kestliku ja kaasava majanduskasvu tingimus, sealhulgas ELis, kusjuures EIGE on ELi spetsiifilises kontekstis kohaldatava tugeva ökonomeetrilise mudeli abil näidanud, et soolise võrdõiguslikkuse parandamine tooks mitmes valdkonnas, nagu haridus, tööturutegevus ja palgad, kaasa rea makromajanduslikke hüvesid; arvestades, et EIGE on samuti näidanud, et soolisel võrdõiguslikkusel on üldiselt tugev positiivne mõju SKP-le elaniku kohta ning et soolise võrdõiguslikkuse parandamine suurendaks ELi SKPd elaniku kohta 2050. aastaks vähemalt 6,1 % ja kuni 9,6 %, mis on vastavalt 1,95 triljonit eurot ja 3,15 triljonit eurot;

K. arvestades, et EIGE teatel on liikmesriikide pingutused soolõime rakendamiseks alates 2021. aastast murettekitavalt vähenenud ning see suundumus ei tohiks kajastuda liidu tasandil;

L. arvestades, et soolisele võrdõiguslikkusele avalduva mõju eelhindamiste ja leevendusmeetmete süstemaatiline integreerimine liidu poliitikakujundamise protsessidesse on vajalik tagamaks, et tulevased algatused edendaksid soolist võrdõiguslikkust ega vähendaks seda;

M. arvestades, et demokraatlikud institutsioonid peavad kajastama ühiskonna mitmekesisust, eelkõige oma töötajate koosseisus;

N. arvestades, et sooline tasakaal on paljudel tähtsatel otsustustasanditel endiselt saavutamata eesmärk;

O. arvestades, et Pekingi deklaratsioonis ja tegevusprogrammis nõutakse soolise perspektiivi integreerimist kõigi tasandite

eelarveotsustesse, ning arvestades, et EL on võtnud kohustuse kohaldada selle põhimõtteid, eelkõige tagamaks, et avaliku sektori vahendid aitavad tulemuslikult kaasa soolisele võrdõiguslikkusele ja naiste mõjuvõimu suurendamisele kõigis poliitikavaldkondades;

Üldised märkused

1. väljendab heameelt asjaolu üle, et kooskõlas oma siduvate kohustustega ja pärast Euroopa Parlamendi korduvaid üleskutseid on komisjon välja töötanud katsemetoodika soolise võrdõiguslikkusega seotud kulude jälgimiseks ja mõõtmiseks 2021.–2027. aasta mitmeaastases finantsraamistikus programmi tasandil, et parandada soolõimet komisjoni eelarveprotsessis ning seda, kuidas poliitika kujundamine ja vahendite eraldamine edendavad soolise võrdõiguslikkuse eesmärke;

2. märgib, et praeguse metoodika kohaselt annab komisjon programmidele punkte, lähtudes hinnangust nende panusele soolisse võrdõiguslikkusse kõige üksikasjalikumal võimalikul sekkumistasemel, ning teeb seda järgmiselt:

   a) 2 punkti sekkumistele, mille peamine eesmärk on parandada soolist võrdõiguslikkust;

   b) 1 punkt sekkumistele, mille puhul sooline võrdõiguslikkus on oluline ja teadlik eesmärk, kuid mitte sekkumise peamine põhjus;

   c) 0 punkti mittesihtotstarbelistele sekkumistele, st sekkumistele, mis eeldatavasti ei mõjuta oluliselt soolist võrdõiguslikkust;

   d) 0* punkti sekkumistele, millel on soolisele võrdõiguslikkusele tõenäoline, kuid veel ebaselge positiivne mõju;

3. märgib, et see metoodika põhineb Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni välja töötatud soolise võrdõiguslikkuse poliitika markeril, mis on kvalitatiivne statistiline vahend soolise võrdõiguslikkuse kui poliitikaeesmärgiga seotud arengutegevuse jälgimiseks ja registreerimiseks ning mida komisjon kohaldab kõigi ELi eelarve rahastamisprogrammide suhtes, mida rakendatakse eelarve jagatud, otsese ja kaudse täitmise raames;

4. rõhutab, et komisjoni metoodika erineb Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni välja töötatud soolise võrdõiguslikkuse poliitika markerist, kuna see ei sisalda punktisummat, mis võimaldaks jälgida ELi kulutuste võimalikku negatiivset mõju soolõime eesmärkidele, ning selles võetakse kasutusele 0* kategooria sekkumiste kohta, millel on soolisele võrdõiguslikkusele tõenäoline, kuid veel ebaselge positiivne mõju; rõhutab, et komisjoni metoodikas tuleks igal juhul vältida soovimatuid tagajärgi, nagu investeeringute

pärssimine või nendest keeldumine sektorites, mis on strateegilised, kuid kus traditsiooniliselt domineerib üks sugu, sealhulgas kaitsesektoris;

Komisjoni välja töötatud metoodika rakendamise kohta

5. märgib, et metoodikat kasutati esimest korda ELi 2023. aasta eelarvestuse projekti koostamisel, millega kaasnes tagasiulatuv kohaldamine 2021. ja 2022. aasta eelarvetele;

6. märgib, et 2021. aasta iga-aastase haldus- ja tulemusaruande avaldamise ajal oli 352 miljardi euro mahus võetud kulukohustustest 1 % saanud 2 punkti, 3 % oli saanud 1 punkti, 1 % oli saanud 0 punkti ja 95 % oli saanud 0* punkti;

7. märgib, et 2022. aasta iga-aastase haldus- ja tulemusaruande avaldamise ajal oli 321 miljardi euro mahus võetud kulukohustustest 2 % saanud 2 punkti, 9 % oli saanud 1 punkti, 16 % oli saanud 0 punkti ja 73 % oli saanud 0* punkti;

8. märgib, et 2023. aasta iga-aastase haldus- ja tulemusaruande avaldamise ajal oli 427 miljardi euro mahus võetud kulukohustustest 2 % saanud 2 punkti, 9 % oli saanud 1 punkti, 69 % oli saanud 0 punkti ja 20 % oli saanud 0* punkti;

9. märgib, et 2024. aasta iga-aastase haldus- ja tulemusaruande avaldamise ajal oli 195 miljardi euro ulatuses võetud kulukohustustest 3 % saanud 2 punkti, 17 % oli saanud 1 punkti, 65 % oli saanud 0 punkti ja 16 % oli saanud 0* punkti, kusjuures punktisummad on ümardatud ülespoole;

10. mõistab, et 0* punktisummaga kulukohustuste osakaalu vähenemine aastate jooksul tuleneb andmete kogumise ja kättesaadavuse ning komisjoni aruandlussuutlikkuse paranemisest, mis võimaldab peadirektoraatidel oma programmide panust soolisse võrdõiguslikkusse paremini ja üksikasjalikumalt mõõta;

11. mõistab lisaks, et kuna esimestel eelarveaastatel, mille kohta seda metoodikat kohaldati, oli andmete kättesaadavus ja aruandlussuutlikkus piiratud, ei anna eelarveaastate arvude võrdlemine ega neist võrdlustest järelduste tegemine kuigivõrd lisaväärtust;

12. märgib, et komisjon on seisukohal, et 2 või 1 punkti saanud sekkumisi võib pidada soolist võrdõiguslikkust edendavateks ning et seda arvesse võttes oli soolist võrdõiguslikkust edendavate sekkumiste maht 2024. aastal 37,99 miljardit eurot, 2021. aastal oli see näitaja 10,76 miljardit, 2022. aastal 37,83 miljardit ja 2023. aastal 47,99 miljardit eurot;

13. märgib, et soolist võrdõiguslikkust edendavate sekkumiste absoluutväärtuse vähenemine aastatel 2023–2024 tuleneb otseselt kulukohustuste kogusumma vähenemisest nende kahe eelarveaasta jooksul, mis on suures osas seletatav taaste- ja vastupidavusrahastu kulukohustuste järkjärgulise kaotamisega;

14. märgib, et lisaks iga eelarveaasta kohta esitatud tulemustele avaldas komisjon ELi eelarve 2024. aasta haldus- ja tulemusaruandes kõigi varasemate tulemuste ümberhindamise, mis põhines tema programmide uuematel ja põhjalikumatel hindamistel ja mille tulemusel ilmnesid koondsuundumused, mis näitavad, et ajavahemiku 2021–2024 sekkumistest 2 % sai 2 punkti, 10 % sai 1 punkti, 83 % sai 0 punkti ja 5 % sai 0* punkti; märgib lisaks, et komisjoni ümberhindamise kohaselt toetas eelarveaastatel 2021–2024 soolist võrdõiguslikkust kokku 12 % ELi eelarve kuludest (1 ja 2 punkti), mis moodustas 158,4 miljardit eurot;

15. rõhutab, et mitte kõik ELi eelarveprogrammid ei toimi soolise võrdõiguslikkuse horisontaalse prioriteedina lõimimisel võrdselt, vaid mõned programmid toimivad tänu oma poliitikakujundusele teistest palju paremini, näiteks rubriigi 6 „Naabrus ja maailm“ programmid, kus sooline võrdõiguslikkus on määratletud selgete eesmärkide ja kriteeriumidega valdkonnaülese prioriteedina, ning eriprogrammid muude rubriikide, näiteks programmi „Euroopa horisont“ raames, mis tänu oma nõudele rakendada sooteadlikku eelarvestamist mitte ainult ei edenda soolist võrdõiguslikkust, vaid mõjutab riigi tasandi rakendamisetapis ristmõju kaudu positiivselt ka liikmesriikide tavasid;

16. peab kahetsusväärseks, et kuna kasutatud metoodika on spetsiaalselt tegevuseelarvete jaoks kavandatud jälgimisvahend, ei võimalda see liidu institutsioonide ja asutuste halduseelarveid asjakohaselt hinnata;

17. märgib, et metoodika ulatus on piiratud, kuna see ei hõlma piisavalt programmide teisest või kaudset mõju soolisele võrdõiguslikkusele, võimalikku negatiivset mõju ega poliitika mõju põhjalikuks hindamiseks vajalikku intersektsionaalset mõõdet;

18. märgib lisaks, et programmide võimalikku negatiivset mõju soolisele võrdõiguslikkusele ei ole piisavalt arvesse võetud, eriti sellistes sektorites nagu konkurentsivõime, kaitse ja valmisolek; rõhutab, et soolise võrdõiguslikkuse edendamine ei tohiks kaasa tuua elutähtsatesse sektoritesse tehtavate investeeringute piiramist või vähendamist; kutsub komisjoni üles esitama konkreetseid meetmeid, mille abil parandada soolist võrdõiguslikkust ja tagada samal ajal, et investeerimisotsuseid ei mõjutata negatiivselt;

19. peab kahetsusväärseks, et kuna metoodikat kasutatakse tagantjärele, ei võimalda see struktuurselt mõjutada poliitika kujundamist

eeletapis ega rahaliste vahendite kogumist ja eraldamist, mis on oluline soolise võrdõiguslikkuse nõuetekohaseks lõimimiseks ELi programmidesse;

Laiema lähenemisviisi kohta soolõimele ELi rahastamisprogrammides

20. märgib, et lisaks ELi eelarve suhtes kohaldatavale soolõime metoodikale on teatavate ELi programmide õiguslikes alustes soolist võrdõiguslikkust arvesse võetud, teistes aga mitte;

21. märgib, et kuigi komisjoni kahetine lähenemisviis soollõimele, mis hõlmab ELi eelarve jälgimist ja programmide õiguslikes alustes sätestatud eesmärkide kehtestamist, on kasulik raamistik, on see killustatud ega mõjuta kõiki programme samal määral, mistõttu väheneb ELi lähenemisviisi sidusus soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas;

Kokkuvõtvad märkused

22. võtab teadmiseks komisjoni hinnangu soolõime rakendamisele ELi eelarves[11] ja jagab seisukohta, et 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku ülejäänud aastatel tuleks eelkõige jätkata programmide hindamist võimalikult üksikasjalikul tasandil, et paremini hinnata nende panust soolisse võrdõiguslikkusse ja teha järeldusi nende rakendamisest, kasutades hästi ära alates 2023. aastast kehtivat tõhustatud sooliselt eristatud andmete aruandlust; rõhutab vajadust tõhustatud koostöö järele kõigi liikmesriikidega, et ühtlustada metoodikat ja vältida nende lähenemisviiside killustumist ning parandada andmete kogumist, koondamist ja aruandlust;

23. tunnistab, et kuigi komisjoni välja töötatud metoodika on kasulik vahend, mille abil hinnata ELi eelarve panust soolisse võrdõiguslikkusse, on sellel puudused, mis piiravad võimet avaldada ümberkujundavat mõju; rõhutab sellega seoses, kui oluline on tagada andmete kättesaadavus ning konkreetsete, mõõdetavate, saavutatavate, asjakohaste ja ajaliselt piiritletud (SMART) tulemusnäitajate kasutamine;

24. rõhutab, et kuna ELi eelarvet mõjutavad mitmed kriisid ja muutused poliitilistes prioriteetides, on oluline lisada sooteadlik eelarvestamine eelnevalt proportsionaalselt programmide eelarvetsükli keskmesse,

---

11 Mõjuhinnangu aruanne, mis on lisatud komisjoni ettepanekule võtta vastu määrus, millega kehtestatakse eelarvekulude jälgimise ja eelarve tulemuslikkuse raamistik ning muud liidu programmide ja tegevuste horisontaalsed normid (COM(2025)0545).

sealhulgas uutes prioriteetsetes valdkondades, nagu konkurentsivõime, kaitse ja valmisolek;

25. palub komisjonil välja töötada täiemahuline ja terviklik lähenemisviis sooteadlikule eelarvestamisele ning koostada liidu eelarve jaoks konkreetne ja terviklik metoodika, mis tuleks täielikult kasutusele võtta juba järgmise programmitöö perioodi alguses ning millel on ümberkujundav potentsiaal, kuna see võib mõjutada kogu eelarvetsüklit ja lahendada käesolevas resolutsioonis tuvastatud probleemid, et tagada liidu vahendite usaldusväärne finantsjuhtimine;

26. rõhutab, et lisaks mitmeaastasele finantsraamistikule tuleks kõigis ELi toimimise lepingu artikli 122 alusel vastu võetud vahendites vajaduse korral kohaldada ka soolõime ja sooteadliku eelarvestamise sätteid, muutmata programmi eesmärke, rahastamiskõlblikkuse või toetuse andmise kriteeriume, mis on juba sätestatud valdkondlikes õigusaktides, et jälgida terviklikul ja järjepideval viisil ELi panust soolise võrdõiguslikkuse edendamisse kõigis rahastamisvahendites;

27. kutsub komisjoni üles korraldama kooskõlas parema õigusloome suunistega süstemaatilised mõju eelhindamised, kus analüüsitakse ka ELi poliitika ja eelarvepoliitika meetmete, sealhulgas maksukavade ja riigiabiprogrammide konkreetset mõju soolisele võrdõiguslikkusele, et teha kindlaks ja leevendada soolist ebavõrdsust; rõhutab, et hoolikalt tuleks kaaluda ka suurema soolise võrdõiguslikkuse sotsiaalset ja majanduslikku mõju, võttes samal ajal arvesse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate halduskulusid;

28. tuletab meelde, et kõik ELi seadusandlikud ettepanekud peavad olema kooskõlas ELi esmase õigusega, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse põhimõttega; kutsub komisjoni üles tõhustama nende mõju eelhindamisi, et seadusandlike ettepanekute ettevalmistamisel hoolikalt kaaluda ja minimeerida võimalikku negatiivset mõju soolisele võrdõiguslikkusele liidus;

29. nõuab tungivalt, et komisjon kehtestaks ELi seadusandlike menetluste standardosana soolise võrdõiguslikkuse kaitsemehhanismi, mis nõuaks iga sellise ettepaneku läbivaatamist, mille kohta kontrollikoja analüüs on näidanud, et see kahjustab ELi soolise võrdõiguslikkuse strateegiat ja eesmärke;

30. peab kahetsusväärseks soolise tasakaalu puudumist ametnike seas ja poliitilistel ametikohtadel nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil, mis omakorda õõnestab soolise võrdõiguslikkuse põhimõtet esindatuses;

31. kutsub komisjoni üles hindama soolise võrdõiguslikkuse lisameetmete kehtestamise võimalikkust juhtkonna tasandil, et sihipäraste toetuskavade kaudu oleksid kõik sood poliitika kujundamisse piisavalt kaasatud;

32. kutsub komisjoni üles tagama, et ELi eelarvest eraldataks miinimumosa soolisele võrdõiguslikkusele kui peamisele eesmärgile (mis vastab praeguse metoodika punktisummale 2);

33. kutsub komisjoni üles kaaluma võimalust määrata järgmiseks programmitöö perioodiks kvantitatiivne eesmärk ELi eelarve osa kohta, mis aitab kaasa soolise võrdõiguslikkuse edendamisele (vastab praeguse metoodika punktisummale 2 või 1), märkides, et sellised eesmärgid on osutunud kasulikuks ELi kliima- ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärkide edendamisel;

34. kutsub komisjoni ja nõukogu üles järgima järgmise põlvkonna programmide üle peetavatel läbirääkimistel muudetud finantsmääruse sätteid, nimelt et kui see on asjakohane ja teostatav, tuleks programme ja tegevust rakendada kooskõlas asjakohaste valdkondlike normidega, võttes arvesse soolise võrdõiguslikkuse põhimõtet ja järgides asjakohast soolõime metoodikat;

35. peab kooskõlas läbivaadatud finantsmäärusega äärmiselt oluliseks tagada, et järgmise põlvkonna programmid sisaldaksid eesmärke, mis võimaldavad asjakohasel juhul koguda soo alusel eristatud andmeid ja koondada sellised andmed kõigisse asjaomastesse programmidesse; kutsub komisjoni üles edasi arendama ja täiustama metoodikat, et jälgida ELi eelarve panust soolisse võrdõiguslikkusse, sealhulgas digivahendite, näiteks tehisintellekti süstemaatilise kasutamise kaudu, et parandada andmete kogumist, koondamist ja programmidevahelist analüüsi;

36. kutsub kõiki asjaosalisi, sealhulgas nõukogu, komisjoni, kodanikuühiskonna organisatsioone ja teisi asjaomaseid partnereid üles püüdma muuta sooteadlikku eelarvestamist järgmisel programmitöö perioodil reaalsuseks;

37. kutsub komisjoni üles suurendama ELi välistegevuse eelarve osa, mis eraldatakse sekkumistele, mis aitavad kaasa soolisele võrdõiguslikkusele ja naiste mõjuvõimu suurendamisele, ning eraldama tulevases mitmeaastases finantsraamistikus 25 % ELi välisrahastamisvahenditest soolise võrdõiguslikkuse kui peamise eesmärgi edendamiseks; kutsub lisaks komisjoni üles looma sihtotstarbelist fondi soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks kogu maailmas ja tagama, et tema toetatavad meetmed keskenduksid juurdepääsule seksuaal- ja reproduktiivtervisele ja -õigustele, suurendaksid naiste osalemist otsuste tegemisel, toetaksid kohalikke naiste juhitud vabaühendusi ja aitaksid kohalikke inimõiguste kaitsjatest naisi;

38. kutsub komisjoni üles seadma järgmise mitmeaastase finantsraamistiku jaoks selged eesmärgid, et aidata vähendada soolist palga- ja pensionilõhet ning tegeleda naiste vaesuse probleemiga, sealhulgas paremate lastehoiuteenuste kaudu;

39. kutsub komisjoni üles tagama, et ELi rahastatavad programmid kaitseksid ja edendaksid naiste õigusi, pöörates erilist tähelepanu juurdepääsule riiklikele tervishoiuteenustele, lapsehoiule ning seksuaal- ja reproduktiivtervisele ja seonduvatele õigustele;

40. kutsub ELi institutsioone üles kooskõlas tasustamise läbipaistvuse direktiivi[12] põhimõtetega analüüsima oma võimalikku soolist palgalõhet ja andma selle kohta aru ning võtma vajaduse korral asjakohaseid meetmeid; kordab oma üleskutset ELi institutsioonidele, organitele ja asutustele parandada soolist tasakaalu, eelkõige kõrgema juhtkonna tasandil; kutsub ELi institutsioone, organeid ja asutusi üles korraldama analüüsi, et teha kindlaks personalitsükli valdkonnad alates värbamisest kuni edutamiseni, kus selliseid parandusi on kõige rohkem vaja, ning uurima võimalust rakendada võimalikult kiiresti edasisi meetmeid soolise tasakaalu saavutamiseks;

41. tunnistab püsivat soolist ebavõrdsust mitmes sektoris, kus traditsiooniliselt domineerib üks sugu; kutsub komisjoni üles kohaldama sooteadlikku eelarvestamist, et tagada mittediskrimineerivad tingimused kõigi sugude juurdepääsuks vajalikele oskustele ja haridusprogrammidele ja neid tingimusi jälgida ning parandada soolist võrdõiguslikkust nendes konkreetsetes sektorites, et suurendada tööstuse konkurentsivõimet; nõuab, et erilist tähelepanu pööratakse naisettevõtjatele, eelkõige väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes ja idufirmades, sealhulgas erijärelevalve kaudu selliste programmide raames nagu programm „InvestEU“ ja programm „Euroopa horisont“; nõuab tugevamaid järelevalve- ja aruandlusmehhanisme, et tagada, et rahalistest vahenditest oleks naistele ja tõrjutud rühmadele tegelikult kasu;

o
o o

42. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.

---

12 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/970, millega tasustamise läbipaistvuse ja õiguskaitsemehhanismide kaudu tugevdatakse meeste ja naiste võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte kohaldamist (ELT L 132, 17.5.2023, lk 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj).